

פחד דוד

פרשת
חיי שרה
כ"ב חשוון
תשע"ה
741

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוו'ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוו'ן רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

מעלת מידת החסד

וידע שלא יסכים לבוא לבית עם עבודה זרה.

ובאמת הענין קשה, שהרי למעשה הוא יצא להלחם בו ולהורגו, ומדוע חשב אחר כך לארח אותו בביתו? אלא הביאור הוא שאף בשעה שהלך לעשות מעשה נורא של רציחה, לקח בחשבון שיתכן שלא יוכל על אליעזר, ומיד התעוררה בליבו מידת החסד שהייתה טבועה בו, ופינה את ביתו מעבודה זרה, על הצד שאליעזר ינצל ויוכל לבוא לביתו.

ועל כן הזהיר אברהם אבינו ע"ה את אליעזר עבדו לחפש אשה זווקא בחרן, ומדוע? לפי שהיה בהם לכל הפחות את מידת החסד. ובאמת אליעזר מצא את רבקה אמנו ע"ה שהיא הייתה צדקת גדולה, שאף על פי שגרה בין רשעים לא למדה ממעשיהם. והראיה - שכאשר הגיע לבאר שבע וראתה את יצחק מרחוק נפלה על פניה, משום שראתה שכינה עליו. וכתוב ברמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות. מאמר אם כל חי ח"ג סי' כט) שיצחק לאחר העקידה לקחו אותו המלאכים ולמדו איתו תורה שלש שנים, ומשום כך זכה להשראת השכינה.

ונערות רבקה גם התלוו אליה והן לא נפלו על פניהן, כיון שלא ראו את השכינה. וכמו כן כל בנות באר שבע, שראו את יצחק השכם והערב לא יראו ממנו, כי לא זכו לראות את השכינה שהייתה מרחפת עליו. ורק רבקה שהייתה צדקת זכתה לראות את השכינה ועל כן נפלה על פניה.

ומה גרם לרבקה להיות צדקת - הפלגתה במידת החסד. וזה מה שראה אליעזר, כיצד ילדה בת שלש שנים מציעה את עצמה להשקות את כל הפמליא ואת הגמלים, ועם כוחה הדל שאבה וחזרה ושאבה עד שהגמלים כילו לשתות. וחישבתי ששאבה לכל גמל לפחות מאה ליטרים, שזהו כמות המים ששונה גמל אחד, כפול עשרה גמלים, נמצא ששאבה לגמלים כמות מרובה מאוד, מלבד מה ששאבה לאנשים. ומידת החסד שהייתה טבועה בה נתנה לה את הכוח לשאוב כמויות עצומות אלו. ולכן זכתה שמיד כשהגיעה לבית יצחק הייתה לה את ברכת שרה אמנו בחלה, בנר ובענן.

בגמרא (ר"ה יז, א) מסופר על אחד מהאמוראים שהתנמנם וככה קם וצחק. שאלוהו על מה בכה ועל מה צחק. אמר להם - כשבכה בא אליו מלאך המוות לקחתו מהעולם כי הגיע זמנו להפטר מן העולם ועל כן בכה. וכשצחק, ראה איך ה' מונע ממלאך המוות ליטול את נשמתו, ואומר לו שכיון שהוא מעביר על מידותיו ומטיב לאחרים, גם כשהגיע עיתו להסתלק מן העולם ראוי להוסיף לו עוד שנים טובות. ועל זה נאמר "כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו".

"כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק" (בראשית כד, ד).

הקשה הר"ן בדרשותיו, מדוע הצריך אברהם את אליעזר לקחת אשה ליצחק דווקא ממולדתו ולא מבנות ארץ כנען. והרי הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, ומה ההבדל ביניהם?!

ונראה לתרץ שידע אברהם שאף על פי שגם בחרן עבדו עבודה זרה, מכל מקום הייתה טבועה בהם מידת החסד - ולמי שיש מידת החסד, אפילו שיש לו הנהגות לא טובות סופו שיבנה ויגדל. וכמו שכתוב (תהילים פט, ג) "עולם חסד יבנה". "העולם" הוא האדם בבחינת עולם קטן. לומר, שאם יש באדם חסד - הוא "יבנה" ויגדל, ואת זה היה בחרן ולא היה אצל הכנענים.

הנה בארץ כנען היה את סדום ועמורה, שהחסד והצדקה היו לצנינים בעיניהם. ומי שביקש צדקה או מי שנתן צדקה מיד נהרג. וכפי שמצינו אצל מלך סדום, שביקש מאברהם שיחזיר לו את הנפשות שבביל לשלוט עליהם, שנאמר (בראשית יד, כא) "תן לי הנפש והרכוש קח לך". וכמו כן אצל עפרון החתי דרשו חז"ל (ב"מ פז, א) מדוע נכתב שמו חסר "עפרן" בלא "ו", לרמז שהיה בבחינת מרבה בדברים וממעט במעשים. שבתחילה אמר לתת את הקבר לקבור את שרה בחינם, ולבסוף לא נתן עד שקיבל סכום עתק של ארבע מאות שקל כסף, ולא עוד אלא שדרש את כל הארבע מאות שקלים בכסף "עובר לסוחר" - שהוא כסף משובח. ובתחילה אמר לאברהם "ארבע מאות שקל כסף בניו ובינך מה היא", ורש"י מפרש ש"בני ובינך" פירושו - לשנינו שאנחנו אוהבים. ומהיכן התיידדו להיקרא אוהבים, אלא ודאי שבשביל לקבל ממנו את הכסף הוא כבר קורא לו בשם 'אוהב'.

וזו אם כן הייתה רשעותו של עפרון, שלא חשב על אברהם שהוא עומד ומתו מונח לפניו, אלא מתמקח באופן מביש על המחיר, ולבסוף מקבל מחיר מופקע ומופרז, ורק אז מניח לאברהם לקבור את שרה.

בחרן לעומת זאת, אפילו שהיו רשעים הייתה בהם מידת החסד. הנה אצל לבן כתוב (ילקוט שמעוני בראשית רמז קט) שכאשר שמע שאליעזר הגיע לחרן וכשראה את התכשיטים שעל ידי אחותו רבקה, חמד בעושרו של אליעזר ויצא לקראתו להורגו. ואליעזר, כאשר ראה את לבן יוצא לקראתו בחרב, אמר שם ה' ופרח באוויר עם כל עשרת גמליו. ואז ראה לבן שאינו יכול לו, מיד אמר לו "בא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים" (בראשית כד, לב). ורש"י פירש, "פניתי הבית" - מעבודה זרה. ולמה פינה את ביתו מעבודה זרה? אלא ודאי רצה לארח את אליעזר אצלו בבית,

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

16:05 | 16:19 | 16:09 | 16:23

הדלקת נרות

17:18 | 17:20 | 17:18 | 17:22

מוצאי שבת

17:54 | 17:54 | 17:54 | 17:58

רבינו תם

הילולא דצדיקיא

כב - רבי יששכר דוב רוקח האדמו"ר מבעלז

כג - רבי יוסף רפאל חזן מח"ס "חקרי לב"

כד - רבי גדליה משה מזוועיל

כה - רבי דוד כהן למגורבי מח"ס "ליקוטי בתר ליקוטי"

כו - רבי שלום לופס רבה של עכו

כז - רבי יעקב חביב בעל ה"עין יעקב"

כח - רבינו יונה מגירונדי מח"ס "שערי תשובה"

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרות השבוע: "והמלך דוד זקן בא בימים". (מלכים א.א.)

הקשר לפרשה: בהפטרות נאמר: "והמלך דוד זקן בא בימים", וכן בפרשה נאמר: "ואברהם זקן בא בימים". וכמו כן בהפטרות מובא שדוד מסר את המלוכה לפני מותו לשלמה בנו, כפי שמסופר בפרשה שאברהם נתן את כל אשר לו ליצחק.

"והמלך דוד זקן בא בימים ויכסהו בבגדים ולא יחם לו".

(מלכים א.א.)

בגמרא מסכת ברכות (דף סב:) דרשו על הפסוק "ויקם דוד ויכרת את כנף המעיל אשר לשאול בלט"; אמר רבי יוסי ברבי חנינא, כל המבזה את הבגדים - סוף אינו נהנה מהם, שנאמר "והמלך דוד זקן בא בימים ויכסהו בבגדים ולא יחם לו".

ויש להבין מה שייך בזיון כלפי בגדים, וכי הבגדים הם בעלי רגש ונפגעים מאדם שמבזה אותם? אם כן נשאלת השאלה מדוע נענש דוד המלך על אשר כרת את כנף מעילו של שאול? ויש לומר שאין זה בתור עונש, אלא כך הקב"ה הטביע בעולם שכל מי שמבזה דבר מסויים לא יהנה לאחר מכן מאותו הדבר.

ועוד יש לומר שבאמת הטעם שמבזה את הבגדים אינו נהנה מהם הוא בתור עונש, ואף שלא שייך גבי הבגדים פגיעה וזלזול בהם, מ"מ העונש הוא כיון שהבורא יתברך ברא ויצר את הבגדים כדי שיחממו את האדם והוא יהנה מהם, אדם שמבזה אותם נמצא שכביכול הוא מזלזל בבורא יתברך כאילו שברא אותן ללא צורך, ועל כן נענש שלא יהנו מהם.

(תורת הפרשה)

"ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית" (מלכים א.ו.)

בעצם היה צריך הכתוב לומר "ולא העציבו אביו בבנין הפעיל ולמה נאמר 'עצבו? ברם לפעמים יש ואשר תוכחת המוסר הקשה ביותר בשביל הבן, היא כאשר הבן משיא אל לבו כי אביו הוא גדול וחשוב, ובמעשיו הרעים הוא ממיט חרפה עליו, ומתוך כיבוד אב הוא מונע עצמו ממעשים בלתי ראויים.

וכך הוא פשוטו של הפסוק "לא עצבו אביו מימיו", ההכרה שיש לו אב גדול וחשוב כדוד מלך ישראל - לא הדאיגה מעולם את אדוניהו "לומר ככה עשית", מדוע ככה עשית. שירגיש מוסר כליות ויקבול על עצמו "מדוע ככה עשית?" כי לא שם לבו לכך.

(מעיינה של תורה)

שנת הארץ

יהודי השומר תורה ומצוות שגר בבנין שיש בו כאלו שאינם נמנעים מעבודות הקרקע בשמיטה, צריך להסביר להם בדרכי נועם את האפשרות לשמור על הגינה באופן המותר.

באם אינם שומעים לו ומטפלים בגינה באופן האסור, יש אומרים שגם הוא עובר על האיסור, כיון שאדם מצוה על שביטת שדהו בשמיטה שנאמר 'ושבתה הארץ שבת לה".

משום כך, אסור להשתתף בהוצאות הטיפול בגינה המשותפת, אולם אם המניעה מתשלום עלולה לגרור אחריה תביעה משפטית, עליו להודיע לשכנים כי התשלום הינו עבור שאר הוצאות הבית המשותף, ולא עבור עבודות הקרקע האסורות.

כמו כן, טוב שיפקיר את חלקו בחצר בפני שלשה אנשים, ויחזור ויזכה בה לאחר שנת השמיטה, ואם הדירה רשומה גם על שם האשה, גם היא חייבת בדינים אלו.

במסילה נעלה

לקדש שם שמים

יש אלוקים בישראל

מעשה היה, ובאחד הימים אדון קמחזי ז"ל, שהיה בחייו יהודי יקר וחשוב, ביקש ממני שאברך את בנו בזכות אבותי הקדושים זיע"א שהקב"ה יפקוד אותו בזרע של קיימא.

"כבוד הרב", הוא אמר "בני וכלתי אינם שומרים תורה ומצוות, ואני חפץ שמתוך מילוי משאלה זו הקב"ה ירצה לבני הזוג שיש בורא לעולם, ואולי בזכות כך הם ישובו בתשובה ויקבלו עליהם עול תורה ומצוות".

מובן שברכתי את בני הזוג בזכות אבותי זיע"א שיזכו לזרע של קיימא, ואכן בני הזוג זכו והקב"ה פקד אותם, ונולדה להם בת.

אולם בת זו הייתה חולה מאד, ואושפזה מידי בבית החולים במצב של סכנת חיים.

האם שלא לא יכלה לשאת את הצער הגדול בשל מחלתה של בתה, החלה לדבר דיבורים רעים כנגד הקב"ה ולכפור בטובתו הגדולה בהולדת בתה.

כאשר מר קמחזי שמע את דיבוריה של כלתו, הוא בא לפני שוב ואמר לי: "כאשר אני שומע את דיבוריה של האם האומללה הדבר כואב לי מאד. לו הייתי יודע שבגלל הבת הזו כלתי תכפור כך בקב"ה - לא הייתי מבקש כלל שבורא העולם ייתן לה זרע של קיימא. אולם כעת, לאחר שהבת נולדה, אני מבקש שהקב"ה יעשה נס עם הילדה ויגרום בכך לקידוש שמו, שאמה תראה שיש אלוקים בישראל".

כך היה מר קמחזי בוכה ומבקש, ואני חשתי שבאמת כל רצונו הוא רק לקדש את שמו יתברך בעולם. לפיכך פניתי אליו ואמרתי לו: "אם כל רצונך הוא רק לגרום לקידוש ה' בעולם - אין לי כל ספק שתפילותיך תתקבלנה לפני הקב"ה והוא ישלח לילדה רפואה שלימה".

ואכן, הנס הרפואי התרחש עם נכדתו. היא יצאה מכלל סכנה וזכתה להבריאה לחיים ולשלום. כלתו הודתה בכך שהיה במעשה נס רפואי, והתחזקה בתורה ובקיום המצוות, ובחסידי שמים משאלתו של הסב התגשמה ונעשה מהדבר קידוש ה' גדול.

באחד מביקורי במקסיקו בא לפני בחור יהודי וסיפר לי שברוך ה' הוא זכה לבוא בברית האירוסין. אך לדאבון לב בתקופה זו של טרום הנישואין נתגלתה אצל כלתו מחלה קשה, וכיון שכך הוריו דורשים ממנו שיבטל את האירוסין, ויעזב את כלתו.

"כבוד הרב", אמר הבחור "קשה לי להיענות לבקשתם של הוריי ולעזוב את כלתי, כיון שהיא מוצאת חן בעיני, ואני מעוניין להתחתן איתה למרות מחלתה. אולם אני מצוי כעת בבעיה קשה.

הוריי כאמור, אינם מסכימים לנישואין אלו, ובלבי מנקר חשש כבד שאם אתחתן איתה שלא על פי רצונם, ולבסוף חס ושלום אתאלמן ממנה - הוריי יכעסו עלי ויאשימו אותי שלא שמעתי לקולם כבר כשאמרו לי לבטל את האירוסין".

הבחור השתתק, ולאחר מכן הוסיף בנימה של תקווה: "הריני מקבל על עצמי שאם כלתי תזכה להבריאה ממחלתה - אלך ממקום למקום ואפרסם את הנס שארע עימה, וכך אגרום לקידוש שם שמים ברבים".

כשמעתי את דבריו אלו שאלתי אותו: "מדוע מחכה אתה עד שכלתך תבריא? טוב תעשה אם תקבל על עצמך כבר מעכשיו לקדש שם שמים. הרי זה ממש כמו הציווי לעני שעליו לתת צדקה גם במצבו הדחוק, כמובן על פי יכולתו. והוא אינו יכול להתנער ממצות הצדקה ולומר - כשאהיה עשיר אתן צדקה".

הבחור המאורס שמע לדברי והתחזק מאד בשמירת המצוות, ובמיוחד השתדל לגרום לקידוש שם שמים בעולם. כל זאת לרפואת כלתו.

השנים חלפו עברו, והבחור שהיה לאברך בא אלי בשנית, כשהפעם הוא מלווה באשתו שהבריאה ובשני ילדיו אשר נולדו לו, ובישר לי שבעזרת ה' בקרוב ממש הם מצפים להולדת ילדם השלישי.

בראותי אותם התרגשתי לראות את מעלתה הגדולה של מצות קידוש ה'. שמתוך כך שיהודי משתדל להגדיל את שמו של ה' בעולם - הבורא יתברך גומל עימו מידה כנגד מידה ומראה לו את כוחו העצום וגודלותו, ועושה עימו ניסים ונפלאות.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לדון לכף זכות

השומע מחבירו סיפור שידוע לו כאמיתי, אך אפשר לדונו לכף זכות, והמספר עובר ודן את אותו אדם לכף חובה, אם מסכים איתו השומע, עובר באיסור קבלת לשון הרע.

וזהו אפילו באדם בינוני, וכל שכן אם הוא דן לכף חובה אדם ירא שמים, שאם הוא מקבל את פירושו של המספר שדנו לכף חובה, עובר באיסור קבלת לשון הרע.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מיתת שרה בשל העקידה

**"ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען ויבא אברהם
לספוד לשרה ולבכותה".** (בראשית כג, ב)

מבאר רש"י - "נסמכה מיתת שרה לעקדת יצחק לפי שעל ידי בשורת העקדה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחח נשמתה ממנה ומתה".

ושמעתי עוד פירוש אחר בשם הרב מבריסק זצ"ל, שעל פיו מיושבת סמיכות פרשת העקידה למיתת שרה, שכאשר שמעה שרה שבנה כמעט נעקד על גבי המזבח ולבסוף לא נעקד, כל כך הצטערה על כך שבנה לבסוף לא מסר נפשו למען קידוש ה', עד שצערה העמוק הכריע אותה ופרחה נשמתה.

ולאור פירוש זה הגעתי לידי קושיה עצומה, הרי ידוע הוא שכאשר אברהם הכין את חפציו והתכונן לעלות להר המוריה בכדי לעקוד את יצחק בנו, אמר לשרה טרם צאתו שהוא לוקח את יצחק ללמוד תורה בישיבת שם ועבר (ילקוט שמעוני בראשית כב רמז צח). וקשה הדבר, מדוע אברהם מצא לנכון לשנות מן האמת ולא אמר לשרה דברים כהווייתם, שבכוונתו ללכת לעקוד את יצחק...

ואם תאמר ששינה מן האמת, בכדי לא לצער את שרה ולהדאיגה בכך שבנה הולך למות, אדרבה, הרי שרה הצטערה על כך שלבסוף בנה לא נעקד, עד שנפלה תחתיה ומתה, ומשמע שאם אברהם היה אומר לה שהוא הולך לעקוד את יצחק, הייתה שמחה עד מאוד על הזכות שנפלה בחלקה, שפרי בטנה יעלה לעולה לפני ה', והדברים קשים הם וטעוניהם הסבר.

ויישוב הדברים הוא על פי הנאמר "אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד), ומבארים חז"ל (שבת פג, ב) שהדברים אמורים בתלמיד חכם היושב בבית המדרש וממית עצמו באוהלה של תורה, ומכניע את כל יצריו וממית את תאוותיו לצורך לימוד התורה הקדושה.

ואמנם לימוד התורה דורש כוחות נפש ותעצומות רבים, מפני שבכל דבר של קדושה מיד היצר הרע בא לו לאדם ומנסה להכשילו, ובלימוד התורה על אחת כמה וכמה. ואם כן, אם האדם אכן זכה לבטל את הגשמיות מעליו, הוא כממית עצמו באוהל ושכר רב לו מן השמים.

כמו כן נאמר "אדם כי יקריב מכס" (ויקרא א, ב), ומפרשים חז"ל (תנחומא ויקרא פ"ה) שהתורה דורשת הקרבה עצמית עצומה לצורך לימודה וקיומה, שכאמור, היצר עומד בדרכו של האדם ומניח לו אבני נגף רבים מתוך מטרה ברורה להכשילו. ואברהם אבינו שאמר לשרה שהוא הולך להכניס את יצחק לישיבה - לא שינה מן האמת, שהרי הלומד תורה הרי הוא כעולה תמימה לפניו יתברך, בשל ההקרבה העצומה שיש לו לאדם להקריב לצורך לימודו.

וזה שאברהם בחר לומר לשרה שיצחק הולך להיעקד בישיבת שם ועבר, היה בכדי להמתיק את אוזנה, ולהנחיל מסר לדורות - שהמקריב את כל רצונותיו ומאוויו לצורך לימוד התורה, דומה הוא ליצחק בשעתו שנעקד על גבי המזבח והשכר על כך גדול ועצום לאין שעור.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ותכל להשקותו". (כד, יט)

יתבאר על דרך אומרים ז"ל (ברכות מ) בפסוק "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" וגו' (דברים יא טו), שצריך אדם להקדים לתת מזון לבהמתו ואח"כ את עצמו. ויש לך לדעת כי דוקא באין כאן סכנה או צער, אבל בסכנה או בשיש צער, קודם יש לחוש לצער ואח"כ בהמתו. ולזה כששאל האיש "הגמייני מעט", הרגישה הצדקת כי צמא למים הוא ומצטער היה, לזה אמרה לו "שתה". וכשתנה לו שיעור שיערה כי ודאי אין כאן חשש לצער הצמא "ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב" - כי בגדר זה שאינך מצטער אותם צריך להקדים.

והוא שסמך הכתוב לומר "ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך" וגו'. ואמרו "עד אם כלו", פירוש לא אשער להם כפי האומדנא אלא אשקה ולא אשא ידי עד שאראה שמים לפנייהם ואינם שותים, וזה לך האות כי כלו לשתות.

מן המעיין

"ויאמר בא ברוך ה' למה תעמד בחוץ". (כד, לא).

ב-מדרש ילקוט שמעוני מובא בפסוק זה, על ידי שאליעזר שימש את הצדיק באמונה, יצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך. ודרשו חז"ל מה אם אליעזר ע"י ששימש את הצדיק באמונה יצא מכלל ארור לכלל ברוך, ישראל שהם עושים חסד את הצדיק, בידיהם וברגליהם, על אחת כמה וכמה.

מהו הקל וחומר שהמדרש מלמד אותנו?

כותב רבי אליהו אטיאס שליט"א בספרו "גינת אגוז", כי הרי אליעזר היה בנו של נמרוד. ואיזה חינוך הוא קיבל ממנו? חינוך של כפירה ומרידה בהש"ת. ומכל מקום אם הוא מחבר את עצמו לצדיק ומשרת אותו באמונה הוא קונה לעצמו מידת 'ברוך', היינו כזה שאינו חושב לא על עצמו ולא על בתו, אלא מה טוב למשפחת אברהם רבו. אם כן - קל וחומר ישראל שקיבלו חינוך טוב מהוריהם, בוודאי שהם ירוויחו הרבה על ידי שמתחברים לצדיק ומשרתים אותו באמונה שהם מתעלים וזוכים לברכה רבה.

"ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים לעת

ערב לעת צאת השאבת". (כד, יא)

רמז נאה מובא בפסוק זה בשם רבי יצחק אסא זצ"ל מחכמי סוריה:

הנה אמרו חז"ל (ברכות נד:): "ארבעה צריכין להודות; יורדי הים, הולכי מדבריות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא".

מין השלחן ערוך (או"חריט. א) מביא סימן מהכתוב 'וכל החיים יודוך

סלה'. המילה 'חיים' היא ראשי תיבות: חולה, יסורים, ים, מדבר. הלכה זו רמוזה בפסוק זה:

"ויברך הגמלים" - ברכת הגומל, מי חייב בה?

"מחוץ לעיר" - אלו הם הולכי מדבריות.

"אל באר המים" - אלו הם יורדי הים.

"לעת ערב" - זה ששכב במיטת חוליו (כמו שאומרים חז"ל 'עד שלא שקעה שמשו).

"לעת צאת" - זה שהיה חבוש בבית האסורים ויצא.

ואימתי מברכים ברכה זו?

"השאבת" - ראשי תבות: הברכה שמברכים אחרי ברכת תורה.

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחותנו את היי

לאלפי רבבה". (כד, ט)

בספר "ארונו של יוסף" מבוואר שלבן הארמי חשש, שבהיותה כללה עשירה תשכח רבקה את בני משפחתה ותתעלם מהם, ולפיכך פנה אליה ואמר: "אחותנו! את היי לאלפי רבבה" - גם כשהיו לך אלפים, זכרי את ה'רבבה', שאת ר'בקה ב'ית בתואל ה'ארמי.

רמז נוסף לכך מביא רבי מאיר הכהן שליט"א בספרו "ויאמר מאיר": "רבבה" ראשי תיבות: ר'כושך ב'זכות ב'רכת ה'ארמי.

מסילות לאמונה

פרקים במסילות ישרים וארחות צדיקים

הגאון רבי נח אורלוויק שליט"א משגיח רוחני בישיבת "תורה אור", נשאל בפאנל תורני את השאלה הכל כך מטרידה; 'מדוע בעצם כל כך קשה לאדם לפרגן לשני'?

בדברי תשובתו אמר המשגיח כי בדרך הטבע האדם חושב רק על עצמו. כבר מהיותו תינוק הוא לא מתחשב בשום דבר חוץ ממנו בעצמו. תינוק חושב שהוא מרכז העולם ומוכן לעורר יבשת שלמה אם מגרד לו בגרון והוא צריך כמה טיפות מים. רק אדם שמתבגר ומבין שיש גם לאחרים רגשות, יכול להתחיל לחשוב איך השני מרגיש. אם הוא זקוק למשהו.

הקושי קיים גם אם ההתחשבות בזולת אינה על חשבוננו, וכל שכן אם הוא צריך להקריב משהו בשביל השני, שקשה לו.

ברור אם כן שלפרגן קשה, בגלל שאדם צעיר חי בעולם של השוואות, אין לו עדין עולם שלו שאינו תלוי בזולת, והוא מודד את כל ההצלחות שלו בהשוואה להצלחות או לכשלונות של אחרים.

אנשי אמונה

עם שאר הדיירים שכעת ישנים? על ציווי התורה: "כל אלמנה ויתום לא תענון", מפרש רש"י: "והוא הדין לכל אדם, אלא שדיבר הכתוב בהווה לפי שהם תשושי כוח ודבר מצוי לענותם".

ומנין אתה יודע מי השכן שלך, מי החברותא, מי זה שיושב לידך בבית הכנסת? אולי הוא נכלל בגדר 'תשושי כוח'? איך נצליח לא להסתבך עם הלאו הזה בלי הטענה של 'לא ידעתי'?

העצה הטובה היא אפוא טמונה בתמרור האזהרה הזה; לחשוש שמא האדם שנמצא מולי - תשוש כוח הוא. נתייחס אליו בכבוד, נכיר בכך שהוא קיים. כך נוכל אולי לסלק את האטימות שלנו ונהיה קשובים לכל רחש שבלב.

על הגאון הרא"ה קוק זצ"ל מסופר שהוא נמנע מלקבל שכר עבור השחיטה שבפיקוחו. ברור לכל שפיקוח על השחיטה אינו דבר של מה בכך, ועל שירות זה משלמים טבין ותקילין. אך הרב קוק זצ"ל לא אבה לקבל תשלום עבור תפקידו.

את הסיבה לכך הטעים הרב באומרו "חושש אני שמא יתייקר משום כך הבשר, ויהיה מי שלא יקנה בשר כשר בגלל זה". הרב הסכים לוותר על שכרו משום שהוא ראה לנגד עיניו את זולתו, לא רק את טובתו האישית. הוא הקשיב לרחשי לבם של הכלל, וידע כי ייקור הבשר יגרום צער למישהו ואולי גם יוביל בסופו של דבר להכשיל אותו באיסורים חמורים. עדיף לו לוותר על שכרו ובלבד שלא לצער את זולתו.

השאלה המעשית היא כיצד מתגברים על האנוכיות, כיצד מצליחים לחשוב יותר על הזולת להרגיש שהוא קיים?

הסבא מסלבודקא זצ"ל למד זאת מ...החיות.

לפעמים נדמה לנו שאין צורך בעולם בחיות אכזריות המביאות לכאורה רק נזק. חז"ל אומרים שהקב"ה ברא את כל החיות, וזאת בכדי שהם ישמשו לו כשלוחים בעת הצורך להיפרע מהרשעים.

והנה יודע הוא כי החיות יודעות לפגוע רק במי שחייב ולא נוגעות במי שלא חייב. על אחת כמה וכמה שהאדם שהוא בעצם 'נזר הבראה', ועליו להיזהר בכל מעשיו לא להיכנס בתחום של חברו ולא לפגוע בזולת.

למשל, אדם עומד ומתפלל וכשמסיים פוסע ג' פסיעות לאחוריו, עליו להיזהר לא לפסוע בד' אמות של חברו ולא להפריע לו. גם בזמן שאנחנו מתלהבים בתפילה ומרימים את הקול, להיזהר לא לבלבל את השני בתפילה שלו. נכון אני מתפלל לפני ה' יתברך, אבל עלי לזכור כי השני הוא גם בן אדם ואינו בול עץ, אל תפריע לו בתפילה. אתה סיימת את תפילתך ופסעת ג' פסיעות כפי ההלכה, אבל יש כאן עוד בן אדם, לא קיר, ואל תפריע לו.

תופעה מכוערת שלעתים נתקלים בה נמצאת דווקא בחדר המדרגות. כאן זרוק עטיפה של מוצר, כאן איזה 'פלייר' שחולק בתיבת הדואר וכדומה, וכעת הוא נח בשלום על משכבו בחדר המדרגות. ואם בחדר המדרגות עסקינן, פעמים רבות שכן חוזר עם בני משפחתו בשעת לילה מאוחרת מאיזו שמחה, וחדר המדרגות הומה ועולץ מהרשמים והחוויות שנצרכו באירוע. ומה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

על שולחן בית הדין שבמוגאדור, נשאו ונתנו בעניינם של הקהילות היהודיות במרוקו, הן בדיני ממונות והן בדיני אישות, בעניינים של איסור והיתר כמו גם בחלק השולחן ערוך החמישי - סוגיות של קנאה ומדון וסכסוכי שכנים. כולם היו ניגשים בחרדת קודש אל כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א, אשר מלבד בקיאותו הרחבה וחרפותו העמוקה במרחב ים התלמוד ובכל מכמני התורה, כמי שלא אניס ליה כל רז, היה גם בקי ומצוי בהוויות העולם הזה, במנהגיהם ואורחות חייהם של יושבי הכרכים והכפרים, יהודים וגויים כאחד.

כאן על שולחן הצדק, נחתכו הדינים במחי משפט קצר. משפטים מפותלים ותשובות מעוקלות לא עלו כאן על שולחן הדיונים. בחכמתו הרבה ניתב כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א את הדיונים, הדרישות והחקירות למסלול הצדק והיושר, ללא משוא פנים והצטדקות מיותרת.

באותו פרק זמן שבו כיהן כ"ק רבי חיים זיע"א בבית הדין, לא היתה קיימת תשתית מסודרת של חוקי ממשל ושלטון מסודרים. שופטי הממשלה חרצו דינים וגזרו משפטים, ללא בסיס איתן וללא מקור נאמן.

תרומה נכבדה למערכת המשפט השלטונית, תרם כ"ק רבי חיים זיע"א ובית דינו, כאשר הם חיברו קובץ הלכות ופסקי דין בענייני ממונות, דיני בוררות משפטית ופשרות ממוניות, שמעתה ואילך שימשו כמגדלור וכהלכה פסוקה לכל הבאים בשערי המשפט, יהודים ונכרים כאחד.

בבית הדין המיוחד של רבי חיים זיע"א, שימש גם הגאון רבי דוד בן חזאן זצ"ל, כשהצלע השלישית בבית הדין היה הגאון רבי אברהם קוריאט זצ"ל, מחבר הספר "ברית אבות" שהיה מצעירי תלמידיו של רבי חיים זיע"א.

כיצד זכה רבי אברהם לשבת כדין בבית הדין יחד עם האריות שבחבורה? על כך מסופר, שבצעירותו היה רבי אברהם זצ"ל, בעל מנגן נפלא, מיטיב נגן ופייטן גדול. באחד הימים, כשעבר רבי חיים זיע"א, יחד עם ידידו רבי דוד בן חזאן זצ"ל, באחד מרחובות מוגאדור, הגיע לאזנם קול ערב ונפלא הבוקע מאחד הבתים. השניים הלכו בעקבות הקול, ומצאו את רבי אברהם קוריאט בביתו כשהוא מנגן על כינור ומפייט בקולו הערב.

משך שעה ארוכה התענגו הרבנים על צלילי השירה והפיוט, תוך שהם מתעניינים מי הוא ומהיכן הוא? הצעיר השיב להם: כי הוא מתיטואן, נכדו של הצדיק רבי ברוך מתיטואן זצ"ל, ומתגורר כאן בגפו ללא קרובי משפחה וללא תמיכה כלכלית כל שהיא.

כששמעו כך, אמרו לו רבי חיים ורבי דוד זיע"א:

"קול ערב שכזה, ראוי שישמע לומדי תורה. בוא אלינו ותלמד אצלנו תורה. כל מחסורך - עלינו".

רבי אברהם נענה להזמנתם, והצטרף אליהם לסדר לימוד קבוע, בעיון ובקיאיות גם יחד, כשלצרכיו הגשמיים דואג לו רבי חיים פינטו זיע"א, ששימש לו כאב מסור ורחום.

ברבות הימים, לאחר שרבי אברהם השתלם ורכש בקיאות רחבה ושלטה מקיפה בכל מכמני התורה הקדושה, זכה להצטרף לבית הדין המיוחד של רבי חיים זיע"א ורבי דוד בן חזאן זצ"ל. מאז ואילך היו נקראים שלושתם יחדיו בשם אח"ד.